

4. II 1956

EESTI NSV RIIKLIK AKADEEMILINE OOPERI- JA
BALLETITEATER
„ESTONIA“

«Rummu Jüri»

Muusikaline komöödia 5-es vaatuses, 6-es pildis.

Muusika: EDGAR ARRO ja LEO NORMET

Libreto: HUKO LUMET ja ALFRED MERING

Lavastus: ALFRED MERING ja Dirigent: PRIIT NIGULA

PAUL MAGI

Lavakujundus:

Koormeister: IRA TRILLJÄRV

ENSV teeneline kunstitegelane

ALEKSANDER PEEK

Kostüümide kujundus:

LEIDA KLAUS

Lavastuse assistent:

VALTER LUTS

Tantsu ja liikumise juhid:

HELMİ TOHVELMAN ja

BORIS BLINOV

Kontsertmeister:

KAZIMIR ŽIPRIS

Osalised:

Rahvas	{	Koor ja ballettrühm
		ENSV teen. kunstnik,
Rummu Jüri	{	Sta'ini preemia laureaat
		GEORG OTS
		ANTS AASMA
		KULNO RAIDE
Aadu } tema sõbrad, sulased	{	ARTUR LINNAMAGI
Mats }		HEINO OTTO
Rein, Tuuliku talu pops	{	JUHAN JURGO
		ALFRED MERING
Elts, tema tütar	{	ESTER LEPA
		ASTA VIHANDI
Taat, Reinu onu		ENSV teen. kunstnik,
		Sta'ini preemia laureaat
		AARO PÄRN
Jaak, Tuuliku talu peremees	{	JAAN JOHANSON
		JUHAN JURGO
Tilde, tema tütar	{	SOPHIE SOOÄAR
		ASTRID ARAK
Tõnu, Tuuliku talu sulane		AUGUST SEPP

Liisu, Tuuliku talu teenija	{	MILLI REBANE LAINE JUHANSOO
Esimene külapoiss		OSKAR VIHANDI
Teine külapoiss		HEINO RAUDAM
Manfred Hahn, Apla praost	{	HUGO MALMSTEN RUUT TARMO
Adelheid, tema naine teisest abielust	{	ENSV teen. kunstnik, Sta. ini preemia laureaat META KODANIPORK LINDA SELLISTEMAGI
Kurt, tema poeg		VELLO VIISIMAA
Esimene mõisnik	{	ENSV teen. kunstnik KARL OTS VALTER LUTS KALJU VAHA
Teine mõisnik		ARNOLD VAINO
Kolmas mõisnik		JOHANNES KAAL
I daam	{	ELGA RIPS MILLI REBANE
II daam	{	ASTRID ARAK SOPHIE SOOÄÄR
Kunigunde, Kurti pruut, Vehkla mõisa paruness	{	ASTA OLO MERCEDES VALJAK
Värdi, Apla mõisa toapoiss	{	VALTER LUTS KALJU VAHA
Miina, Apla mõisa köögitudruk	{	EVA MEIL MADLI POOLA
Aadlikud ja mõisamehed.		

Balletiintermeedium 2-es vaatuses

Hirlanda	{	ASTA OLO MERCEDES VALJAK
Rüütel Kunz	{	HANS NIELÄNDER PEETER ROOS
Röövel Heinrich	{	FELIKS MORELL ERICH ÜLEVAIN
Ingel	{	ELGA RIPS MILLI REBANE

Haldjad — balletirühm.

Tegevus toimub 1878.—1879. aastal.

1. ja 2. vaatuse vahel 4 kuud, 2. ja 3. vaatuse vahel üks öö, 3. ja 4. vaatuse vahel 7 kuud, 4. ja 5. vaatuse vahel üks öö.

Etenduse juht: LEIDA JOONSON

Dekoratsioonid maalinud: FRITS MATT, ALBERT VAHTRAMAE
ja MEERI SÄRE

Kostüümid valmistatud LINDA KAGOVERE juhtimisel

Grimmi ja parukad valmistanud VALDUR TOHERA juhtimisel
VALENTINA KRASNOVA, SERAFIMA GROMOVA, ERNA
LOMP ja SALME PAIMRE

Lavastusala juhataja:	Valgustusala juhataja:
FELIKS KUNNAPUU	VOLDEMAR LOSS
Dekoratsiooniala juhataja:	Lavameister: GEORG ANNUS
FELIKS THALING	Butafooria — VAINO VAHTRIK
Rekvisiidiala juhataja:	ja UNO KÄRBIS
ARNOLD MARIPUU	

Muusikalise komöödia «Rummu Jüri» sündmustik on rajatud möödunud sajandi viimasel veerandil tegelikkuses aset leidnud faktidele, mida autoritel on korda läinud kindlaks teha arhiivi materjalide ja rahvasuust tänapäeval kogutud mälestuste põhjal. Samuti on kasutatud Rummu Jüri kohta loodud rahvamuistendeid ja mõningal määral ka olemasolevaid ilukirjanduslikke allikaid.

Rummu Jüri ja tema teod saavad meile aga alles siis täiel määral mõistetavaks, kui meenutame, et tema tegutsemise aeg langes kokku ülevenemaalise revolutsioonilise liikumise tõusu perioodiga. Revolutsioonilise liikumise laine tõstis esile ka selliseid stiihillsi rahvatasujaid nagu Rummu Jüri, keda mõisnikud vihkasid ja kartsid, talurahvas aga hoidis ja armastas.

Rummu Jüri sündis Kehtna (komöödias Vehkla) vallas kehva talurentniku pojana. Mõisas toapoisiks olles õppis ta mõisasakstelt «peenemaid» kombeid ning saksa ja vene keelt rääkima, millist oskust ta vajaduse korral mõisnike vastu osavalt ära kasutas. Rahvasuus sai ta peagi vaeste kaitsja kuulsuse. Niisugusena on teda oma lugulaulus «Röövli heategu» kujutanud ka luuletaja Jakob Tamm. Rummu Jüri heategudest ja vaeste aitamisest ei saanud ka saksameelsed ajalehed vaikides mööda minna, kuigi nad püüdsid seda tõlgitseda omamoodi. Nii kirjutab «Tartu Eesti Seitung» 26. sept. 1879. a. järgmist:

«Pealekauba olevat tema juures mõnikord koguni peenikeste haritud meeste kombeid leida. Nõnda oli ta ükskord ühe vaese lese juurde tulnud ja tema käest süüa küsinud. Kui see aga temale ütelnud, et tal midagi anda ei ole, siis võtnud ta ühe õue peal hulkuva põrsa kinni, tapnud ära ja pannud keema. Kui ta kõht täis saanud, andnud ta naisele kakskümmend viis rubla ja öelnud: «Nõnda tasub Jüri Rumm». Selle juurde tuleb veel, et ta kõige imelikumal viisil mitme inimesega kirju vahetab, mille juures ta oma kirjadest nii suurt lugu peab, nagu oleksivad nad kohtu kirjad ja iga ühe hoolega numbril alla paneb.»

Tõsielust on muusikalisse komöödiasse võetud ka Jüri sõbrad Mats (Salm) ja Aadu (Andrep), kes koos Jüriga kohtuotsuse põhjal sunniti tööle ja eluks ajaks Siberisse asumisele mõisteti.

Nagu nähtub toleaeegsest ajakirjandusest ja rahvasuust kogutud andmetest, on Rummu Jüri mitmel korral oma vaenlaste küüsi sattunud, kuid a.ati on tal õnnestunud ära põgeneda. Nii kurdab ühe sellise põgenemise puhul saksameelne «Eesti Postimees» 26. nov. 1880. a.: «Meie pahemalt poolt kuulus Jüri Rummo, kes kohtu otsuse järele Siberi teed pidi minema, olevat tee pääl... kuidas «Revaler Beobachter» kuulnud jutu järele teab kõnelda, vahisoldatite käe a.t lahti pääsenud ja lippama pannud. Et tal säääl pool võeral maal igav, tahta ta jälle kodumaa teed tagasi karata, kus tema nisu nii kaua aega õitsenud. Kibedamat jõu.ikingitust ep oleks küll meie maal oodata.»

Muusikalises komöödias on Jüri põgenemise motiivid ära kasutatud. Nii näiteks, neljandas vaatuses, Kuusiku pildis näemegi Jüri, kes on äsja Venemaalt vanglast «ära tulnud», kuna talle sealne seltskond ei meeldinud, nagu ta ise ütleb.

Kui ta enne Venemaale minekut peab Prunta Madise teed, stiihilise kättemaksja teed, ainuõigeks, siis pärast Venemaalt tagasitulekut lööb ta oma tasumiseviisi õigsuses kahtlema, kuigi ta veel ei tea, kuidas kõige õigem oleks mõisnikega arveid õiendada. Ta on hakanud taipama, et kui ka parunitelt kõik hobused ära varastada, parunid ise jäävad ja nelle jääb maa ja võim.»

Rummu Jüri teod, vembud ja põgenemised õnnestusid peamiselt seetõttu, et teda toetas rahvas. Rahva poolehoidu Jürile ei saanud salata toleaeagsed reaktioonilised ajalehedki. Nii kirjutab «Tartu Eesti Zeitung» 26. sept. 1879. a.: «Pealegi oli talle tema rahva suus kuulsaks saanud nimi suureks toeks, mis teda nende meelest kõrgeks tõstab, nii et rahvas suure lugupidamisega niisuguse vägimehe tööde peale vaatab...» ja sellepärast on vaev sel samal mөөdul raskem teda kinni võtta».

Rahvas nägi Rummu Jüris enda huvide kaitsjat. Sellepärast on ka muusikalise komöödia peategelaseks õieti rahvas, kelle stiihilise protesti eredamaks väljendajaks on Rummu Jüri.

**HUKO LUMET
ALFRED MERING**